

Wiadomości kraiove.

Dnia 4go z. m. rozdawano w Cyrkułowym mieście Sanoku nagrody za nacyelniejsze zrebce po szarbowych ogierach spłodzone, mające po lat 3 do 4rech, między którymi oznaczało się zrebców 2 i ogierów 3. — Za te rozdano pomizsze nagrody prawem przepisane, a mianowicie: W. Wincentemu Tarnawieckiemu, dziedzicowi Temeszowskiemu, W. Ignacemu Lempickiemu, Dziedzicowi Porazenskiemu, i W. Maryannie Kochanowskiej dziedzicze Żatuczeńskiej, za ogierów trzyletnich, po 100 ZR.; tudzież P. Jędrzejowi Malickiemu ekonomowi z Sanoczka, i C. K. Kommissarzowi Cyrkułowemu W. Kawalerowi Kronbachowi, za kłacze czteroletnie, po 25 ZR. W. W.

C. K. Rząd kraiovy podaie to do wiadomości powszechney dla zachęcenia Obywateli do gorliwego ubiegania się w doskonaleniu showu koni.

Na utworzenie szkoły gminney w Borszczowie w Cyrkule Czorthowskim, ofiarował dziedzic tameczny, W. Maxymilian Lewicki oprócz postawienia budynku szkolnego, opału, i wewnętrznego urzędzenia, co rok po 50 ZR. w monecie konwencyney; Pleban obrządku Łacińskiego JX. Ignacy Frankowski, i Pleban obrządku Grecko-katolickiego JX. Paweł Kisielewski, po 25 ZR. W. W.; a Gmina mieyska Borszczowska po 38 ZR. monetą konwencyną; dziedzic zaś wsi Wysuczki, W. Tadeusz Czarkowski poświęcił na tenże sam cel 100 ZR. kapitału.

Na uposażenie szkoły gminney w miasteczku Bursztynie w Cyrkule Brzezańskim, ofiarował dziedzic tameczny, JW. Ignacy Hrabia Skarbek, rzeczywisty Szambelan Jego C. K. Mci, Kommandor orderu Leopolda, i Wielki Sokolnik Królestw Galicyi i Lodomeyri, rocznie po 6 sążni drzewa na opał i gotowizną po 50 ZR.; Bursztyńska Gmina Chrzeciłańska, po 50 ZR.; Bursztyńska Gmina Żydowska, po 30 ZR.; Gmina Nastaszyńska, po 25 ZR.; Gmina Junaszowska, po 25 ZR.; Gmina Kuropatnicka, po 18 ZR.; Gmina Terenicka, po 12 ZR.; Gmina Kunicka, po 5 ZR.; a Gmina Jezierzanska, po 15 ZR.

Na uposażenie szkoły gminney w Krasiczynie, w Cyrkule Przemyskim, ofiarowała dziedziczka tameczna W. Grabińska drzewo na wystawienie budynku szkolnego, 1 morg i 248 kwadratowych sążni gruntu, tudzież co rok po 25 ZR. i po 6 sążni drzewa na opał. Pleban mieyscowy, JX. Przybylewicz obowiązał się dopłacać co rok po ZR. 12 i Kraycarow 30, do owych 17 ZR. 30 Kr. które na mocy fundacyi plebańskiej nauczycielowi płacić się mają. Zresztą ofiarowała Gmina mieyska Krasiczyńska co rok po 45 ZR.; inne zaś Gminy do Parafii należące, zboża korzec 1 i garcy 23.

Dla lepszego uposażenia szkoły gminney w Hadikfalwie w Cyrkule Bukowińskim, obowiązał się W. Mikołay Baron Kapri dzierżawca części dóbr funduszu religii, przez ciąg swoiey dzierżawy ieszcze przez 4 lat trwać mającey, dawać co rok po korcu żyta, i po dwa korce kukurudzy; podobnie ofiarował P. Konstanty Hormusaki, dzierżawca prywatney części dóbr Turnestie przez ciąg dzierżawy swoiey mającey trwać ieszcze przez lat 26, co rok po 5 korcy kukurudzy; Gmina zaś należącey do funduszu religii części dóbr Hadikfalwy odstąpiła półtory falczy (morga—) rownie iako i Gmina prywatney części dóbr Turnestie pół falczy gruntu.

Dla lepszego uposażenia nauczyciela przy szkole gminney w Starym Samborze, obowiązali się mieszczanie tameczni dopłacać mu sto procentu, do pensyi iego, którą mu dotychczas w roczney kwocie po 100 ZR. W. W. wypłacali, a to zaczawszy od roku bieżącego na czas tak długi, dopóki moneta konwencyna w powszechny obieg nie weydzie.

C. K. Rząd kraiovy pochwała publicznie te czyny pożyteczne.

Na budowę drugiego głównego gościńca handlowego w Galicyi, ofiarowało Dominium Potok w Cyrkule Jasielskim, 40 wielkich pni drzewa miękkiego i 400 ZR. W. W. w raach pięcioletnich; a Dominium Kobylanka podobnie w Cyrkule Jasielskim, 100 pni drzewa miękkiego mającego po 2 łokcie grubości, i 100 ZR. W. W.

C. K. Rząd królowy podaje te ofiary do wiadomości powszechny.

Dominiun Zawada w Cyrkule Myślnickim ofiarowało 10 ZR. W. W. na rzecz królowego Funduszu inwalidów.

Co niniejszem powszechnie ogłasza się.

Z Wiednia. Gazeta Wiedeńska z dnia 20go Czerwca umieściła poniższe

O g ł o s z e n i e.

„Dyrekcya uprzywilejowanego Austriackiego Banku narodowego ma zaszczyt podać do wiadomości powszechny, że zaczawszy od dnia 2go Lipca, wszyscy akcyoniści odebrać mogą zwykłą dywidendę za pierwszą połowę r. b. wynoszącą według osnowy statutów po 15 ZR. w monecie konwencyney, która to dywidenda owym, co jeszcze przed awszym Stycznia składki swe złożyli, w całości, późniejszy zaś akcyonistom w proporcjonalnej kwocie wypłacać się będzie.“

„Nadto Dyrekcya bankowa, rozpatrzywszy się w złożonych iey wykazach, uczyniła rozprządzenie, ażeby wszystkim akcyonistom, którzy swe składki przed awszym Kwietnia poskładali, iuż teraz z zysku przez działania Banku w niniejszem półroczu osiągnionego, razem z półroczną dywidendą wypłacono tymczasem od każdej akcyi po 5 ZR. monetą konwencyną; ponieważ ta ilość nie dochodzi jeszcze połowy zysku bankowego wypadającego na składki dawniejsze.“

„Zresztą mogą akcyoniści za jednymże kwitem stemplowanym odebrać całą kwotę dla nich przypadającą. W Wiedniu dnia 18go Czerwca 1818.“

(Następują podpisy.)

Wiadomości zagraniczne.

Indye Wschodnie.

Rajah Beraru pobity został d. 16go Grudnia; utraciwszy artyleryę, poddał się Anglikóm. Arabscy żołdacy iego, chcieli dawać odpór i zamknęli się w pałacu. Jenerał Doveton wygnął ich ztamtąd; część ich cofnęła się w góry, a korpus ich, przeprawiający się przez rzekę Nerbuda zniszono. Przy końcu miesiąca Grudnia przywrócono spokójność w Nappore, stolicy Rajhy Beraru; Wojnę miano za ukończoną. Mieszkańcy powracali do domu. Rajah wykonywał władzę rządową pod okiem i przewodnictwem Anglików. Idzie więc jeszcze tylko o Peiszwę, który błąka się od miasta do miasta. Znajdował ón się przeszło o 140 mil (Angielskich) na południe od Poonah, stolicy swojej w Morsabad czyli Meuriteh pod Ristną, czyli

Krisną. W tym kierunku ścigał go Jenerał Peizler, i był od niego tylko o mil 40. Poddanie się twierdzy Cornulla zapewnia związek między Bombay a Poonah (Punah). Peiszwa ma jeszcze 25,000 iazdy: 5000 piechoty; nie mając atoli artylleryi, nie może się długo utrzymać. Poddani iego opuszczają go, a z różnych części Państw iego pozachodziły oświadczenia związku i poddania się Anglikóm.

Rozległy półwysep, który zazwyczaj Indyją zowiemy, dzieli się na trzy niemal równe części. Jedna z nich hołduje całkiem Anglii, druga opłaca iey daniny, i zostaje pod iey opieką, a trzecia jest niepodległą. Indye Angielskie rozciągają się od źródeł rzeki Gangesu, aż do iey byścia po nad brzegi Koromandelu i naywiększey części Malabar, otaczając prawie zupełnie krajny dół opłacaiaące. Te należą celniue do czterech Xiążąt, z których ieden znajduje się w rękę Anglików, dwóch zawarło pokój, a czwarty prowadzi wojnę. Ależ niewola iednego z tych Xiążąt, nie pociągnęła za sobą ani poddania się wszystkich woysk iego, ani zawarcia pokoju z drugimi, ani też wiary o ich rzetelności. W granicach Xiążąt niepodległych są liczne kupy woysk nieregularnych i bezkarnych, które ustawicznie krążą, i iuż często-kroć bogate łupy z osad Angielskich zdzierają. Zniszczenie ich zdaie się bydz iednym z nayważniejszych celów terażniejszey wojny Angielskiej; ależ te bafce Indyjskie są nieprzyjaciołmi niebezpiecznymi, zwłaszcza że przyzwyczajone do boju, liczne, i w trudach woiennych wychowane, nie lękają się żadnego niebezpieczeństwa, i zawsze gotowe są do oddania się każdemu Xiążęciu Indyjskiemu, który im zdobycz przyrzecze. Anglicy mają przewagę w sztuce woienney; zarządzenie wszystkimi ich siłami i środkami jest w iednym rękę, gdy tymczasem siły i środki ich przeciwników na części podzielone, niezdolne są do zjednoczenia się dla wspólnego celu. Z drugiey atoli strony zważyć należy, że Ludy tak liczne, które posiadają krajny przynoszące co do rozległości posiadłość Angielską, które łatwo się wspierać, i łatwo w odległe strony cofać się mogą, i które przyzwyczajone do klimatu, chociaż nie działaia w związku, jednakowoż wszystkie ieden cel mają, że mówię te Ludy przez samą licznosc swoją stają się potężnemi, i z woyskiem Angielskiem mierzą się tem bardziej, gdy to swój ubytek tylko z trudnością założyć zdoła.

Wielka Bryania.

W nocy z dnia 2. na 3. Czerwca było posiedzenie w Izbie niższej. Sir Fran-

cis Burdett miał długą mowę, która przez kilka godzin trwała, a w której proponował reformę Parlamentu. Zdaniem jego należałoby Państwo Angielskie podzielić niemal na 658 równych Obwodów wyborowych, a każdy Obwód powinienby wybierać jednego Zastępcę. Wszyscy Anglicy płci męskiej, bez różnicy, czyli własność ziemską posiadają albo nie posiadają, doszedłszy do 21 lat wieku, powinni mieć prawo głosowania. Wybory powinnyby w całym Państwie jednegoż dnia zaczynać się i kończyć; a Parlament musiałby się co rok na nowo obierać. Te wnioski swoje starał się Sir Francis Burdett popierać prawnie przykładem dawniejszej konstytucji. Przypominał dawną przysięgę Królów Angielskich, którą się obowiązywali zasięgać rady Ludu, co według zwykłej wszędzie formuły zowie się plebs et vulgus, a wyraz ten obejmuje bezsprzecznie wszystkich mieszkańców Kraju. Dalej odwoływał się do zasady wyrzeczonej już przed czterema wiekami przez jednego Kanclerza Angielskiego, że żadnego Anglika bez zezwolenia jego do płacenia podatku pociągać nie można. „Jakże,“ mówił, „Izba poczytywać się może za godne Zastępstwo Ludu, kiedy 257 Współczłonków wybranych jest przez 6000 mieszkańców kilku podupadłych miasteczek. Rewolucya z roku 1688 stanęła tylko na połowie drogi, i uczyniła niesłusznie, że niezwróciła konstytucji do prostych jej zasad.“ — Sam tylko Lord Cochrane popierał ten wniosek, przeciwko któremu nawet i strona opozycyjna powstawała. — P. Brougham jeden z jej Członków najwięcej wpływu mających, uczynił tę uwagę, że wprawdzie żaden człowiek światły nie może zaprzeczyć koniecznej potrzeby poprawienia Zastępstwa Ludu, że atoli takowa całkowita zmiana wszystkich istnjących stosunków ani jest podobną do wykonania, ani też wspiera się na dziejach. „Czas,“ mówił on, „do którego się Sir Francis wraca, wystawia nam właśnie najstraszniejszy obraz uciskającej arystokracji, w owym zaś miejscu konstytucji (Magna Charta) gdzie mowa jest o tem, że żadnego Anglika bez zezwolenia jego do płacenia podatku pociągać nie można, nie stoi wprost; nullus homo, lecz stoi: nullus homo liber, przez co podówczas właśnie tylko uprzywilejowaną klasę rozumiano. — P. Canning proponował, aby przystąpić do dziennego porządku, mówiąc: „Kaźde zastępstwo Ludu jest narodowem, jeżeli w niem każdy interes narodowy znajdzie swój organ i swojego obrońcę. Gdyby się Izba niższa składała z Deputowanych, z którychby każdy upewnomocnionym był od 5 do 6000 wybarców, tedy nie miałyby nigdzie

przeciwwagi, i wkrótce przywłaszczyłaby sobie wodze Rządu. Już nasze dzieje wskażą nam przykład, na jakie niebezpieczeństwa naraża Państwo takowe Zgromadzenie przemożne. Izba z roku 1648 oświadczyła się za iedyną Władzę Lud zastępującą, a skutek tego kroku był taki, że ukoronowana Głowa na rusztowaniu padła.“ Przystąpiono do głosowania, a z obecnych 108miu Członków było 106 przeciwko wnioskowi P. Burdetta.

Francya.

Oto jest dokładny wykaz, jakim sposobem podzielić się ma między Mocarstwa zagraniczne ów dodatek, który Francya na mocy konwencji Paryżkiej z dnia 25. Kwietnia Poddanym tychże Mocarstw zapłacić powinna. Nie wchodzi w to dług winny Hiszpanii w skutku dodatkowego artykułu do traktatu zawartego z tem Mocarstwem w roku 1814, ani też dług winny Anglii, na mocy podobnegoż artykułu dodatkowego, oraz osobnej konwencji z dnia 20. Listopada 1815, lecz jak wiadomo, należy osobno Hiszpanii miliona, a Anglii trzy miliony. Tu rachuje się tylko 12,040,000 franków (procentu od 240,800,000 frank. kapitału) które w moc wyrzeczonej konwencji Mocarstwom stałego ładu wypłacać się mają. Te Mocarstwa kładą się tu (podług oryginału Francuzkiego) w porządku alfabetycznym, a mianowicie:

Anhalt - Bernburg	17,500.
Anhalt - Dessau	18,500.
Austria	1,250,000.
Baden	32,500.
Bawaryja	500,000.
Brema	50,000.
Dania	350,000.
Hiszpania	850,000.
Państwo Papieżkie	250,000.
Frankfurt	35,000.
Hamburg	1,000,000.
Hannover	500,000.
Xięstwo Elektorsko - Hesskie	25,000.
W. Xięstwo Hesskie i Oldenburgskie	348,150.
Wyspy Jońskie, Isle de France, i inne pod Protektoratem Angielskim zostające Kraje	150,000.
Lubeka	100,000.
Meklenburg - Szweryn	25,000.
Meklenburg - Strelitz	1,750.
Nassau	6,000.
Parma	50,000.
Niderlandy	1,650,000.
Portugalia	40,900.
Prussy	2,600,000.
Xięstwo Reuss	3,250.

Sardynia	1,250,000.
Saxonia	225,000.
Xięztwo Sasko - Gotyckie	30,000.
— — — Meinungen	1,000.
— — — Waymarckie	9,250.
Szwarcburg	7,500.
Szwajcarya	250,000.
Toskana	225,000.
Wirtemberg	20,000.

Następujące Państwa Niemieckie mają oprócz tego wspólnie odebrać i między sobą podzielić:

Hannower, Brunzwik, Xięztwo Elektorcko-Hesskie i Prussy	3,000.
Xięztwa Elektorcko-Hesskie i Sasko - Waymarckie	700.
W. Xięztwo Hesskie i Bawaryja	10,000.
W. Xięztwo Hesskie, Bawaryja i Prussy	40,000.
Saxonia i Prussy	110,000.

Ogółem 12,040,000.

Przyszła już do skutku pożyczka 24rech milionów przychodu przeznaczona do zarządzenia Ministrów celem uwolnienia Francyi od wojsk zagranicznych.

Zjednoczone Niderlandy.

Dnie 2. i 8. Czerwca były dla miasta Loewen dniami niespokojnymi. Niesnaski między stojącym tam osadą 14tym batalionem liniowym pociągnęły za sobą krwawe skutki, a te dotknęły także kilkunastu mieszczan, którzy się do kłótni wcale nie mieszały. Tylko z trudnością zdołała Policya, wsparta od Władz wojskowych i od Marszałkownictwa, dopiero w dniu drugim przywrócić nazad porządek i bezpieczeństwo.

Szwajcarya.

Doniesienia o Jezuitach w Wallii umieszczone przed kilku tygodniami w pismach publicznych, zniewoliły Biskupa i Radę Stanu w Sitten do ogłoszeń, świadczących o wysokim szacunku jaki dla siebie ci zakonnicy zjednali u Władz pomienionych. Biskup Augustyn Sulpicjusz Zen-Ruffinen zaświadcza pod dniem 2. Maia: „Ze szanowni Oycowie Towarzystwa Jezusowego od czasu, jak dla nezenia młodzieży w Kray ten powołany zostali, celowi temu poświęcali się z niezmordowaną gorliwością, z największą łagodnością i z najlepszym skutkiem, tak dla nauki jako też dla moralności; a to tak, że w najzupełniejszy mierze spełnili nadzieie Władz du-

chownych i świeckich. Nie mniej też i w missyach, do których szanowni ci Oycowie tu i owdzie w Dyecezyi powołany byli, przez dzielne wystawienie wiecznych prawd Świętej Religii naszej sprawili uderzającą poprawę obyczajów, a równie przez to, jako i przez rzetelną a bezinteresowną gorliwość ducha, tudzież przez znaną swą bojaźń Boską, zjednali sobie powszechną miłość i poważenie.“

N i e m c y.

Rząd Akwizgrański ogłosił doniesienie następujące: „Wszyscy mieszkańcy Akwizgranu, którzy na czas bytności Monarchów w mieście tutejszem, to jest w ciągu miesięcy Września i Października, meblowane pokoje lub domy do najęcia mają, wzywają się do podania w tej mierze oświadczeń swoich przed 13. Czerwca, ażeby rozrządzałne mieszkania mogły wskazane być Władzom i osobom, które przygotowaniem mieszkań trudnić się mają. W Akwizgranie d. 6. Czerwca 1818.“

Między ostatnimi prośbami podanemi do Seymu Niemieckiego, znajduje się jedna tej osnowy: „Pełnomocni Deputowani księgarzy Niemieckich, proszą o dzielną obronę przeciwko rabowniczym przedrukowywaniu, a to przez wydanie powszechnej ustawy organicznej, polecając tę sprawę na nowo i z ufnością najłaskawszym względem.“

P r u s s y.

Z Berlina dnia 13go Czerwca. — Dnia 10go t. m. umarł na puchlinę w piersiach i na zupełne estabienie w 82gim roku chwalebego życia swojego, Królewski Jenerał-Marszałek polny, Adolf Fryderyk Hrabia Kalkreuth, Gubernator Stolicy tutejszej, etc. — Kawaler orderów wielkiego czarnego i czerwonego orła i zastęgi (pour le merite) tudzież Cesarzowskich orderów S. Jędrzeia i Alexandra Newskiego etc. etc. Obdarzony od natury darami ducha, które wielorakim wykształceniem, wychował się zmarły w szkole Fryderyka Wielkiego, był w całej wojnie siedmioletniej Adjutantem przy boku Xięcia Henryka Pruskiego, gdzie równie, jako i w kilkunastu późniejszych wyprawach wojennych Pruskich dawał dowody swojego meztwa i wiadomości taktycznych, a przez ciąg 67letniego czynnego zawodu wojskowego zestarzał się pod bronią. Z caotni wojownika jednoczył grzechność Dworzanina, posiadał wielką znaioność Świata i ludzi, a niemniej w obcowaniu nayprzyjemniejsze przymioty jeniálního towarzysza. Wszystko to bolesnym czyni zgon jego i zapewnia mu pamiętkę naychwałebniejszą.